

Asia: VN/18947/2022-SM-46

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

1.

Yleiset huomiot CER-direktiivin kansallisesta toteuttamistavasta, kuten esimerkiksi viranomaistoiminnan järjestämisestä ja valvontamallista

Paikallisia energiayhtiöitä edustava Paikallisvoima ry pitää kriittisen infrastruktuurin direktiiviä ja sen tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina. Muuttuneen turvallisuusympäristön vuoksi kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevat kansalliset strategiat ja kansalliset riskiarviot nousevat merkittäviksi työkaluiksi direktiivin tavoitteiden saavuttamisessa. Näitä laatiessa on tärkeää tunnistaa kriittisen infrastruktuurin toimijat läpi toimitusketjun ja kansallinen strategia ja riskiarviot tulee laatia tiiviissä yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa. Energiatoimialan infrastruktuuri tulee nähdäksemme pääosin katsoa direktiivin mukaiseksi kriittiseksi infrastruktuuriksi, ja sähköverkkojen haltijat määritellä kriittisiksi toimijoiksi.

Energiaverkkojen häiriönsietokyvyn kannalta keskeistä on verkonhaltijoiden kyky huoltaa verkkoja ja investoida huolto- ja toimitusvarmuuteen. Sähkö- ja kaukolämpöverkkoja hallinnoivien yhtiöiden taloudellinen kannattavuus tulee siis nähdä kansallisen turvallisuuden kysymyksenä.

Kiinnitämme erityistä huomiota kriittistä infrastruktuuria ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevassa kansallisessa riskiarvioinnissa 6 § 2 momentin mukaiseen käsiteltävien asioiden listaan, jonka kahdeksanteen kohtaan sisältyy paikkatiedon väärinkäytön uhka. Kriittisen infrastruktuurin, kuten sähkö- ja lämpöverkkojen, paikkatietojen päätyminen väärin käsiin lisää merkittävästi uhkia kansalliselle turvallisuudelle. Pidämme tärkeänä, että paikkatiedon väärinkäytön uhkien ehkäisy on mukana hallituksen esityksessä.

Paikkatietojen väärinkäytön riskit tulisi vakavasti huomioida esimerkiksi, kun Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) ylläpitämän Sijaintitietopalvelun käyttöönottoa mitä ilmeisimmin jatketaan infratoimialojen esittämästä kritiikistä huolimatta. Pidämme tärkeänä, että

Sijaintitietopalvelun taustalla olevan lain verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja käytöstä 8 § mukainen mahdollisuus olla toimittamatta kriittistä infrastruktuuria koskevaa paikkatietoa Sijaintitietopalveluun vahvistetaan määrittelemällä energiaverkot kriittiseksi infrastruktuuriksi CER-direktiivin toimeenpanossa.

Sijaintitietopalvelun datan toimittamisen on määrä alkaa vuoden 2025 alusta, kun taas CER-direktiivin mukainen ensimmäinen riskiarvio olisi toimitettava viimeistään 17.1.2026. Mielestämme Sijaintitietopalvelun käyttöönottoa ei tulisi aloittaa ennen kansallisen riskiarvion valmistumista, jotta turvallisuusnäkökulmat tulevat siinä varmasti huomioituiksi.

Toivomme, että hallituksen esityksen jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota erityisesti häiriöiltä suojautumiseen, joka on nähdäksemme erityisesti paikkatiedon osalta häiriönsietokyvyn merkittävin osatekijä, koska paikkatiedon kanssa kerran tehtyjä virheitä ei voida korjata ja väärin käsiin joutunutta tietoa voi olla mahdotonta pelastaa.

Esitetyn lain kansallinen toimeenpano tulee aiheuttamaan kriittiseksi toimijaksi määritellyille yrityksille hallinnollista ja taloudellista lisätaakkaa. Tämä on perusteltua toimintaympäristön muutosten vuoksi, mutta kohtuuden nimissä pidämme tärkeänä, että esimerkiksi kriittisten toimijoiden suorittaman oman riskiarvioinnin toteuttamiseksi laaditaan yhtenäinen malli, jota toimijat voivat arviointia tehdessään hyödyntää.

Direktiivin toimeenpanon kiireellisyyden osalta yhdyimme valtioneuvoston ajankohtaiselonteossa turvallisuusympäristön muutoksesta (VNS 1/2022 vp) esittämään arvioon, jossa todetaan, että: ”nykytilanteessa on perusteltua kiirehtiä kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan direktiivin täytäntöönpanoa ja pyrkiä kattavaan sääntelykehukseen.”

2.

Soveltamisalaa koskevat huomiot, kuten esimerkiksi kriittisen toimijan määrittäminen ja kriteeristön kattavuus

-

3.

Vaikutustenarviointia koskevat huomiot, kuten esimerkiksi yhteiskunnalliset vaikutukset, taloudelliset vaikutukset yrityksille, hallinnollinen taakka ja muut kustannukset sekä vaikutukset yritysten toimintaan

-

4.

Valvontaa koskevat huomiot

-

5.

Laiminlyöntimaksua koskevat huomiot

-

6.

Miten arvioitte turvallisuusselvityslakia koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

-

7.

Miten arvioitte satamien turvallisuusselvityksiä koskevan esityksen tarpeellisuutta ja muotoilua? Millaisia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia esityksellä olisi? Millaisia turvallisuusvaikutuksia esityksellä olisi?

-

8.

CER-yleislain 28 §:ään liittyen, miten arvioitte säännösehdotuksia, jotka koskevat muiden EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen käyttämistä kriittisen toimijan työntekijästä tehtävässä turvallisuusselvityksessä (1. lakiesityksen 28§ sekä 3. ja 4. lakiesitys)?

-

9.

Muut huomiot

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Hurme Toivo

Paikallisvoima ry